

Leefstijlbegeleiding in Emmen

Effectieve integrale samenwerking biedt de beste kansen om de leefstijlbegeleiding voor cliënten nog beter te maken.

Ongezond gedrag is verantwoordelijk voor bijna 20 procent van de ziektelast¹. Gezondheidswinst kan onder meer worden bereikt door preventie. Preventie is het voorkomen dat gezondheidsproblemen ontstaan of verergeren. Een vorm van preventie in de zorg is leefstijlbegeleiding². Persoonsgerichte leefstijlbegeleiding draagt bij aan het verminderen van het percentage mensen met een ongezonde leefstijl.

De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) wil bijdragen aan de bewustwording bij (zorg)professionals van het belang van een goede, persoonsgerichte leefstijlbegeleiding om gezond leven te stimuleren. Vooral in regio's in Nederland waar het percentage mensen met een ongezonde leefstijl hoger is dan gemiddeld omdat deze regio's voor een grotere opgave staan met betrekking tot het gezonder maken van hun inwoners.

In de gemeente Emmen is dat het geval. Maar liefst 63% van de volwassenen in Emmen is te zwaar. Aanzienlijk hoger dan het gemiddelde van 52% in Nederland³. Ook ligt het gemiddeld aantal rokers in de gemeente hoger (20%) dan in Nederland (18%)⁴.

De IGJ is daarom in 2023 nagegaan hoe persoonsgericht de leefstijlbegeleiding is voor volwassenen in Emmen met overgewicht⁵ of die roken.

Conclusie

De inspectie ziet in Emmen dat organisaties de intentie hebben om de gezondheid van de inwoners te verbeteren met een integrale aanpak gericht op leefstijl. Daarentegen is er ruimte voor verbetering in de bestuurlijke governance en samenwerking. Door een gebrek aan eigenaarschap en regie blijven er kansen liggen.

Zorgverleners voeren het goede gesprek met de cliënten, maar hebben behoefte aan meer tijd om goed de gezondheidsstatus en context bij de cliënt uit te vragen zodat zij de meest passende interventie voor de cliënt kunnen bepalen ter ondersteuning van een gezondere leefstijl. Ook willen zij een beter overzicht van leefstijlinterventies in de zorg en het sociaal domein in de regio.

Zorgverleners zijn deskundig om cliënten te adviseren over de juiste begeleiding én om hen goede begeleiding te geven. Maar niet alle cliënten krijgen de leefstijlbegeleiding die ze nodig hebben. Er is behoefte aan een breder aanbod van leefstijlbegeleiding, zodat beter kan worden aangesloten bij de verschillende doelgroepen, zoals mensen met een lage sociaaleconomische status (SES) en/of beperkte gezondheidsvaardigheden.

Het is belangrijk dat belemmeringen voor cliënten om deel te nemen aan leefstijlbegeleiding zoals de reisafstand, aanvangstijden, lange wachlijsten en niet vergoede extra kosten (zoals reiskosten) worden weggenomen zodat de toegankelijkheid verbetert.

Om alle mensen die persoonsgerichte leefstijlbegeleiding nodig hebben te kunnen helpen is een versterking van de samenwerking tussen zorgverleners onderling en het sociaal domein nodig.

In het toezicht is gekeken naar drie thema's die zijn opgenomen in het toetsingskader '[Persoonsgerichte leefstijlbegeleiding in de zorg](#)'. De inspectie heeft gesproken met bestuurders van de regionale huisartsenorganisatie, het ziekenhuis, de GGD, de gemeente, de Regionale Ondersteuningsstructuur, de cliëntenorganisatie, de GLI-hoofdaannemer en de zorgverzekeraar. Ook hebben professionals een vragenlijst ingevuld. Hieronder beschrijven we per thema wat goed gaat en wat beter kan.

Clïent centraal

Wat gaat er goed?

- Zorgverleners vinden het belangrijk om het goede gesprek⁶ met de cliënt te voeren over wat hij of zij nodig heeft qua leefstijlbegeleiding en doen dit ook.
- Het doorverwijzen naar aanbieders van leefstijlbegeleiding in de zorg verloopt over het algemeen goed.

Wat kan er beter?

- Zorgverleners hebben meer tijd nodig in de spreekkamer om het goede gesprek met de cliënt te voeren over hun gezondheid en leefstijl en de context zodat zij beter kunnen aansluiten op wat de cliënt nodig heeft. Het gebrek aan vergoeding voor deze tijd is een belemmerende factor volgens de zorgverleners.
- Het aanbod van leefstijlbegeleiding sluit niet altijd aan bij de behoefte van de cliënt. Zorgverleners missen aanbod voor bepaalde groepen cliënten, bijvoorbeeld voor mensen met een lage sociaal-economische status en/of beperkte gezondheidsvaardigheden.

- Er is geen standaard nazorg voor cliënten na afloop van de leefstijlbegeleiding en professionals weten niet van elkaar wie aan zet is om nazorg te verzorgen of cliënten te begeleiden bij een terugval.
- Er zijn belemmeringen voor cliënten om deel te nemen aan leefstijlbegeleiding. Dit zijn onder andere de aanvangstijden van de interventies, reisafstand en niet vergoede extra kosten (zoals reiskosten).
- Er zijn weinig interventies voor cliënten die willen stoppen met roken.

Integrale zorg

Wat gaat er goed?

- Organisaties kennen elkaar goed en hebben goede intenties om de inwoners uit de gemeente Emmen gezonder te maken door te kiezen voor een integrale benadering.
- Er is veel data beschikbaar over de gezondheid (risico's) van inwoners van de gemeente Emmen.
- Aanbieders van leefstijlbegeleiding krijgen de juiste cliënten doorgestuurd.

Wat kan er beter?

- De samenwerking op bestuursniveau kan beter. Er zijn veel overlegtafels en het ontbreekt hierbij aan samenhang, daadkracht en eigenaarschap.
- Er is geen duidelijk beeld van de samenwerking op individueel (professional) niveau en wijkniveau.
- De zorgverleners weten de organisaties of professionals uit het sociaal domein niet altijd te vinden. Deze verbinding is vooral van belang voor de doelgroep met lage sociaaleconomische status en beperkte gezondheidsvaardigheden en mensen bij wie meerdere problemen spelen.
- Er zijn weinig concrete samenwerkingsafspraken voor professionals gemaakt en de gegevensoverdracht gaat niet altijd goed vanwege verschillende ICT-systemen.
- Het aanbod van leefstijlbegeleiding is voor verwijzers niet voldoende inzichtelijk. Het is onduidelijk wat de verschillende interventies inhouden, voor welke cliënten deze geschikt zijn, wanneer cliënten kunnen starten en welke eigen

financiële bijdrage van de cliënten wordt verwacht. Daarbij belemmeren wachtlijsten en startdata die ver in de toekomst liggen een soepele doorstroom en start.

- Het is onduidelijk voor de verwijzer wat de leefstijlaanbieder doet en vice versa.

Deskundige zorgverlener

Wat gaat er goed?

- Zorgverleners voelen zich over het algemeen bekwaam in het begeleiden van cliënten bij het veranderen van hun leefstijl.
- Er wordt door de huisartsgroep ingezet op scholing van huisartsen en praktijkondersteuners.

Wat kan er beter?

- Zorgverleners vinden het lastig om cliënten te motiveren, vooral de mensen waarbij op meerdere levensgebieden veel speelt. Zorgverleners geven aan verdieping te missen in hun kennis en vaardigheden om deze groep cliënten goed te begeleiden.
- Het ontbreekt aan een register-eis bij de inkoop van stoppen met roken coaches waardoor de kwaliteit niet kan worden gewaarborgd.

Vervolg

De inspectie heeft er vertrouwen in dat de organisaties in Emmen met elkaar verdere stappen in de goede richting zetten op het gebied van preventie en leefstijlbegeleiding en de verbeterpunten oppakken.

¹ Synthese | Leefstijl en omgeving | Volksgezondheid Toekomst Verkenning (vtv2018.nl)

² Met leefstijlbegeleiding bedoelen we het totaalaanbod van begeleiding, interventies en behandeling beschikbaar voor cliënten die roken of overgewicht hebben en gezonder willen gaan leven. Zowel binnen de preventieve en curatieve zorg als het sociaal domein.

³ [Overgewicht gemeente, wijk en buurt \(rivm.nl\)](#)

⁴ [Rokers gemeente, wijk en buurt \(rivm.nl\)](#)

⁵ Waar overgewicht staat wordt ook obesitas bedoeld.

⁶ Met 'het goede gesprek' bedoelen we het aankaarten van (het belang van) leefstijl, het samen beslissen met cliënt over wat hij/zij wil of kan doen aan zijn/haar leefstijl, het motiveren van cliënt en het meewegen van de context van de cliënt in dit proces.